

บทบรรณาธิการ

ไพฑูริย์ เสงสุวรรณ

รักษาการแทนหัวหน้าภาควิชาสตรีศึกษา

ในปีที่สิบ “จุดยืน” ฉบับที่ 1 นี้ว่าด้วย “สตรีมุสลิม: ปัญหาของผู้หญิงและความท้าทายสตรีนิยม” ได้บรรจุนงานเขียนจากงานวิจัย ที่ถล่มกรองมาจากประสบการณ์การทำงานของนักวิจัยที่แตกต่างหลากหลายว่าด้วย “ผู้หญิง” ซึ่งสร้างข้อเสนอใหม่ ๆ ให้กับวงวิชาการสตรีศึกษาของไทยอย่างน่ายินดียิ่ง

บทความแรก “แอกการะแห่งชายแท้ชายแกร่ง: บทวิเคราะห์การเหยียดเพศแบบอวย ในฐานะความกลัวเกลียดเหยียดหญิงจากสุนทรพจน์เนื่องในวันสตรีสากลจากผู้นำเลาสุรเซีย และไทย” ในภาคภาษาอังกฤษที่เขียนโดย วริตตา ศรีรัตน สะทอนให้เห็นข้อจำกัดของโมทัศน์ว่าด้วย “ผู้หญิง” ที่ถูกลากเข้ามาและใช้สร้างความกลัวเกลียดเหยียดหญิงให้ทำงานอย่างต่อเนื่องในสังคมต่าง ๆ รวมทั้งของไทยด้วย ผู้เขียนเชื่อมั่นไม่ได้เกิดเฉพาะทางตรงแบบโจ่งแจ้งเท่านั้น แต่ยังเกิดในรูปแบบของการสรรเสริญเยินยอผู้หญิง ซึ่งเรียกว่า “การเหยียดเพศแบบอวย” อันแยบยล แต่เคลือบแฝงไว้ด้วยความกลัวเกลียดเหยียดหญิง โดยเฉพาะในบริบทสังคมแบบชายเป็นใหญ่ ที่ทำให้ผู้หญิงตกอยู่ในตำแหน่งแห่งที่ที่เป็นรอง และวิกฤตการณ์ทางการเมืองที่ไม่เป็นประชาธิปไตย

บทความที่สอง “ไม่เสมอภาคแต่เท่าเทียม จงเชื่อและปฏิบัติ: การปะทะกันภายในสังคมมุสลิมเกี่ยวกับสิทธิสตรีในอิสลาม” เขียนโดย ทวีลักษณ์ พลราชม ซึ่งทำการค้นคว้าเอกสารการปะทะกันทางความคิด ว่าด้วยเรื่องของสิทธิสตรีและความเสมอภาคเท่าเทียมที่ปรากฏในกระแสสตรีนิยมอิสลามและการตีความหลักการทางศาสนาอิสลาม การจะรับหรือไม่รับต่อแนวคิดสตรีนิยมในสังคมมุสลิม อุปมาอุปไมยได้เหมือนกับการเดินทางท่ามกลางบริบททางสังคม การเมือง วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ ซึ่งไม่ได้เรียบง่ายแต่เผชิญกับแรงเสียดทานมหาศาล

บทความที่สาม “ปฏิบัติการสะท้อนกลับของกลุ่มสุดโต่งต่อการขยายตัวทางพื้นที่และอำนาจในการส่งเสริมของผู้หญิงมุสลิมบนพื้นที่สื่อสังคมออนไลน์” โดย ดาราณี ทองศิริ ซึ่งชี้ให้เห็นว่า ปฏิบัติการทางวาทกรรมของกลุ่มสุดโต่งส่งผลกระทบต่อผู้หญิงมุสลิมบนพื้นที่ออนไลน์อันเป็นพื้นที่สาธารณะ ไม่ว่าจะเป็นการด้อยค่าผู้หญิง การปะป้ายว่าเป็นชั่วช้าตะวันตก

หลงใหลลัทธิเสรีนิยม และสตรีนิยมตะวันตก อีกทั้งการล้อเลียนผู้หญิง และการเปิดเผยข้อมูลส่วนตัวด้านเพศวิถีของผู้หญิง ปฏิบัติการทางวาทกรรมเหล่านี้ นำไปสู่ความเกลียดเหยียดขังผู้หญิง และสร้างมลภาวะที่เป็นพิษต่อผู้หญิงในการใช้พื้นที่สื่อออนไลน์ โดยเฉพาะลัทธิในการแสดงออกทางสาธารณะของผู้หญิงมุสลิมเป็นอย่างมาก

บทความที่สี่ “เมื่อโลกไม่เคารพคุณ: การ ‘เคลื่อน’ ย้าย ของผู้หญิงมุสลิมกับความท้าทาย” โดย ดวงยิหฺวา อุตรสินธุ์ ชี้ว่าผู้หญิงมุสลิมที่โยกย้ายถิ่นฐานออกจากพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มักจะมีพื้นเพมาจากครอบครัวที่มีสถานภาพเป็นชนชั้นกลางและมีการศึกษา บทความยังตอกย้ำว่า เหตุผลหลักของการโยกย้ายถิ่นฐานของผู้หญิงมุสลิมไม่ใช่เพราะเหตุการณ์ความรุนแรงในพื้นที่ แต่เป็นเหตุผลทางเศรษฐกิจ โอกาสทางการศึกษา และการย้ายตามครอบครัว มากกว่า ซึ่งการตัดสินใจโยกย้ายถิ่นฐานไปที่อื่น ผู้หญิงมุสลิมยังคงคำนึงถึงว่ามีญาติ เพื่อนฝูง หรือคนรู้จักไหม และมีวิถีวัฒนธรรมที่ไม่แตกต่างหรือไม่ด้วยงานชิ้นสุดท้ายเป็นบทความแปลจากต้นฉบับออนไลน์เรื่อง “Joan W. Scott’s Critical History of Inequality: Revealing Implicit Structuring Norms and Challenging Categories of Difference” ซึ่งชี้ชวนให้เรามองถึงข้อจำกัดของมโนทัศน์ว่าด้วย “ผู้หญิง” ในวิธีคิดแบบทวิลักษณ์ และความย้อนแย้งในลัทธิสากลนิยมเชิงสาธารณรัฐฝรั่งเศสที่นักสตรีนิยมพยายามก้าวข้ามไปให้พ้น